

Załącznik nr 2

ks. dr Piotr Górecki
Wydział Teologiczny UO
ul. Drzymały 1a
45-342 Opole

Autoreferat

1. Imię i Nazwisko
2. Wykształcenie (dyplomy, stopnie naukowe), dotychczasowy przebieg zatrudnienia
3. Praca w instytucjach kościelnych i naukowych, wytyczone kierunki badawcze
4. Osiągnięcie naukowe
 - a) tytuł osiągnięcia naukowego
 - b) recenzje wydawnicze
 - c) cel naukowy dzieła, uzyskane wyniki badań
 - d) sposoby wykorzystania dzieła, dalsze plany badawcze
5. Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze
6. Popularyzacja nauki, uzyskane nagrody

1. Imię i Nazwisko

Piotr Górecki

2. Wykształcenie (dyplomy, stopnie naukowe), dotychczasowy przebieg zatrudnienia

- 1982–1990 Szkoła Podstawowa nr 3, Gliwice;
- 1990–1995 Zespół Szkół Samochodowych, Technikum Samochodowe, Gliwice;
 - zawód: technik-mechanik obsługi pojazdów samochodowych;
- 1995–2001 studia magisterskie: Wydział Teologiczny Uniwersytetu Opolskiego;
 - tytuł zawodowy: magister teologii;
 - praca dyplomowa: *Stan archiprezbiteratu gliwickiego w świetle wizytacji kanonicznych w drugiej połowie XVII wieku*, promotor: ks. prof. dr hab. Kazimierz Dola;

- święcenia kapłańskie: 2 czerwca 2001 r. z rąk bpa Jana Wieczorka w katedrze gliwickiej;
- 2001–2003 wikariusz w parafii św. Jerzego w Gliwicach-Łabędach i katecheta w Gimnazjum nr 19 w Gliwicach;
- 2003–2007 studia specjalistyczne: Katolicki Uniwersytet Lubelski;
- Wydział Teologii oraz Wydział Nauk Humanistycznych;
- specjalizacja: historia Kościoła w czasach nowożytnych oraz nauki pomocnicze historii;
- licencjat z teologii w zakresie historii Kościoła (czerwiec 2005);
- ukończenie specjalizacji archiwalnej na Wydziale Nauk Humanistycznych KUL (czerwiec 2006);
- praca doktorska: *Archiprezbiterat toszecki w latach 1618–1740*, promotor: ks. prof. dr hab. Anzelm Weiss, recenzenci: bp prof. dr hab. Jan Kopiec i ks. prof. dr hab. Marek Zahajkiewicz;
- stopień naukowy: doktor nauk humanistycznych w zakresie historii (czerwiec 2007);
- 2007–2008 kurs przewodników turystycznych, Wydział Turystyki przy Urzędzie Wojewódzkim w Katowicach;
- zawód: licencjonowany przewodnik terenowy województwa śląskiego;

3. Praca w instytucjach kościelnych i naukowych, wytyczone kierunki badawcze

Po ukończeniu studiów specjalistycznych, 1 września 2007 r. zostałem zatrudniony na stanowisku archiwisty, a od listopada 2012 r. kierownika Archiwum Kurii Diecezjalnej w Gliwicach (zatrudniony na pełnym etacie w latach 2007–2013). W tychże latach przeprowadziłem działania mające na celu objęcie nadzorem archiwalnym wszystkich parafii diecezji gliwickiej oraz stworzenie roboczego inwentarza dokumentacji archiwalnej od czasów najdawniejszych do 1945 r. Oprócz inwentaryzacji prowadzę do dnia dzisiejszego działania mające na celu objęcie ochroną dóbr kultury w postaci świadczenia pomocy merytorycznej w celu jak najlepszej ochrony dokumentów do czasu stworzenia historycznego archiwum centralnego i zdeponowania tamże dokumentacji. Jednocześnie prowadzę dalsze katalogowanie i gromadzenie dokumentacji wytworzonej przez kancelarię kurii oraz przez instytucje związane z administracją diecezji. Każdego roku opracowuję spisy statystyczne prezentujące stan diecezji. Wychodząc naprzeciw potrzebom genealogicznym, razem z Józefem Bonczolem i Grzegorzem Gromnicą opracowałem *Katalog mikrofilmów katolickich ksiąg metrykalnych parafii diecezji gliwickiej do 1920 r.* (Gliwice 2010), jakie przechowywane są w archiwum kurialnym

i udostępniane coraz większej grupie zainteresowanych. W 2007 r. zostałem koordynatorem zasobu bibliotecznego na potrzeby przyszłej biblioteki diecezjalnej. W 2008 r. razem z Edytą Mielcarek przeniosłem dotychczasowy zbiór biblioteczny z piwnic Kurii Diecezjalnej w Gliwicach do zaadaptowanych na ten cel pomieszczeń, znajdujących się w bliskim sąsiedztwie Centrum Edukacyjnego im. Jana Pawła II w Gliwicach. 1 listopada 2008 r. powołano do życia Bibliotekę Teologiczną w Gliwicach. Jej działalność i ciągle rosnący zasób biblioteczny wpisują się w ważny proces edukacji teologicznej i formacji religijnej wiernych diecezji gliwickiej.

W swoich badaniach naukowych kontynuowałem tematykę dotyczącą dziejów Kościoła katolickiego na Śląsku w okresie nowożytnym i najnowszym. W publikowanych artykułach naukowych poruszałem problematykę wzmożonej aktywności duszpasterskiej i stowarzyszeniowej w okresie przekształceń industrialnych na Górnym Śląsku. W moim dorobku znalazły się prace dotyczące historii parafii, miejsc pielgrzymkowych, duchowieństwa i ludzi, którzy szczególnie zaznaczyli się w historii Górnego Śląska. To właśnie wtedy zrodził się pomysł takiego opracowania dziejów diecezji gliwickiej, które uwzględniałoby również bogate dziedzictwo przeszłości kościelnej tychże terenów. Do takich badań zachęcał w swoim krótkim opracowaniu bp Jan Kopiec (*Diecezja gliwicka. Dzieje i współczesność*, Gliwice 1999, s. 10–12). Dysponując ogromną bazą źródłową zauważyłem, że dotychczasowa znajomość faktów z historii poszczególnych parafii diecezji jest zaledwie fragmentaryczna i w wielu przypadkach nieprawdziwa. Coraz częściej zwracali się do mnie w tej sprawie proboszczowie parafii, prosząc mnie o opracowanie dziejów ich wspólnot parafialnych lub też tłumaczenie niemiekkojęzycznych archiwaliów. W taki sposób wytyczony został kierunek badawczy opracowania dziejów parafii diecezji gliwickiej od jej strony materialnej i w dalszej kolejności duszpasterskiej, aby zamykając okres dziejów chrześcijaństwa na terenie dzisiejszej diecezji gliwickiej napisać w przyszłości historię diecezji gliwickiej.

W 2013 r. zostałem zatrudniony na stanowisku adiunkta w Katedrze historii Kościoła i patrologii Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego. W 2014 r. zostałem powołany na członka rady programowej wydziałowego kierunku Kultura śródziemnomorska – studia I i II stopnia, a w 2017 r. na członka rady programowej wydziałowego kierunku Turystyka i kultura śródziemnomorska – studia I i II stopnia. Od 2014 r. jestem członkiem zespołu redakcyjnego periodyku naukowego – „Przegląd Piśmiennictwa Teologicznego”, a od 2015 r. redaktorem serii wydawniczej „Z Dziejów Kultury Chrześcijańskiej na Śląsku” (do chwili obecnej ukazały się w tejże serii 94 publikacje, 10 pozycji w latach 2015–2017). Od 2016 r.

zasiadam w gronie członków Rady Wydziału Teologicznego UO. W tym samym roku zostałem wybrany do grona senatorów Senatu Uniwersytetu Opolskiego z wydziałowego grona pracowników niesamodzielných (kadencja 2016–2020).

W pracy dydaktycznej prowadzę wykłady z historii Kościoła, historii Kościoła na Śląsku, historii Śródziemnomorza, ćwiczenia z metodyki pracy naukowej oraz patrologii, a także warsztaty z turystyki i kultury śródziemnomorskiej. Od 2015 r. prowadzę seminarium naukowe z historii Kościoła i patrologii. Oprócz promocji licencjackich i magisterskich byłem dwukrotnie promotorem posiłkowym w przewodach doktorskich ks. dra Oleha Chupy (temat dysertacji: *Duchowieństwo unickiej diecezji przemyskiej w latach 1715–1746*, publiczna obrona 4 kwietnia 2017 r.) oraz ks. dra Kamila Kęsika (temat dysertacji: *Dzieje Kościoła katolickiego w powiecie wieluńskim w czasie I wojny światowej*, publiczna obrona 29 listopada 2017 r.). Od 2013 r. pełnię funkcję opiekuna jednego z roczników studentów teologii o specjalności katechetycznej, prowadząc dla nich corocznie warsztaty z duchowości w pozauczelnianych ośrodkach duszpasterskich.

Praca w środowisku akademickim znacznie poszerzyła moje horyzonty badawcze. W publikacjach naukowych znalazły się tematy dotyczące historii Kościoła w starożytności i średniowieczu a także historii Kościoła w Polsce. Pracując na Wydziale Teologicznym UO nawiązałem współpracę naukową z licznymi uczelniami i instytucjami naukowymi w kraju i za granicą: m.in. z *Oberschlesisches Landesmuseum* w Ratingen, Uniwersytetem w Erfurcie, Uniwersytetem Padewskim i Papieskim Komitetem Nauk Historycznych z siedzibą w Watykanie. Spotkania te zaowocowały udziałem w kilku konferencjach o charakterze międzynarodowym. Dwie z takich konferencji międzynarodowych zorganizowałem osobiście w gmachu Wydziału Teologicznego UO (2 grudnia 2015 r. i 16 marca 2017 r., zob. załącznik nr 4). W konferencjach tych miałem możliwość wygłoszenia referatu naukowego lub komunikatu (zob. punkt 5. autoreferatu), a większa ich część ukazała się drukiem. Spis wszystkich publikacji naukowych zaprezentowano w załączniku nr 3.

4. Osiągnięcie naukowe (zgodnie z art. 16 ust. 2 z dnia 14 marca 2003 r.)

Po dziesięciu latach pracy w Archiwum Kurii Diecezjalnej w Gliwicach oraz przeprowadzonej w latach 2007–2013 kwerendzie w archiwach parafialnych diecezji gliwickiej stało się dla mnie jasne to, że nadszedł czas krytycznego opracowania dziejów każdej z parafii diecezji gliwickiej. Ich dzieje stanowią bowiem historyczne dziedzictwo wciąż młodej diecezji gli-

wickiej. Zadanie to było dla mnie tym bardziej łatwe, ponieważ od 2011 r. zajmuję się sporządzaniem i opracowywaniem corocznych statystyk przesyłanych za pośrednictwem Nuncjatury Apostolskiej w Polsce do Stolicy Apostolskiej. Ich zasób, wraz z dokumentacją zgromadzoną w Archiwum Kurii Diecezjalnej w Gliwicach i rocznymi sprawozdaniami przekazanymi przez inne instytucje diecezjalne, stanowił podstawę do sporządzenia zwięzłej syntezy dziejów dotyczących najnowszego okresu historii. Gromadząc literaturę przedmiotową okazało się, że zaledwie niewielki procent parafii posiada swoje odrębne monografie. Również niedoskonałe, zawierające liczne błędy rzeczowe były opracowane dotychczas nieliczne pozycje książkowe dla wybranych dekanatów. Było dla mnie oczywistym, że fakty z zamierzonych wieków należało wydobyć z kościelnych źródeł. Spora ich część ukazała się drukiem w XIX i XX w. Ponieważ dla kilkunastu parafii opracowałem już wcześniej monografie dotyczące ich historii, wiadomym było dla mnie to, że ogrom zgromadzonej wiedzy i faktów z przeszłości musi zostać uporządkowany wg jednej wybranej metody. To właśnie sporych rozmiarów zasób źródłowy oraz potrzeba stworzenia jak najbardziej zwięzłej syntezy zdecydowały o tym, aby publikacja oparła się na metodzie leksykograficznej. Metodę tę jako właściwy sposób badań nad spuścizną dziejową Kościołów lokalnych propagował m.in. niemiecki teolog i historyk Kościoła, rektor *Campo Santo Teutonico* w Rzymie oraz dyrektor instytutu naukowego Görres-Gesellschaft zur Pflege der Wissenschaft – ks. prof. Erwin Gatz. Wydawane pod jego redakcją leksykony kościelne dotyczące historii poszczególnych diecezji, tworzących je parafii oraz pełnionej przez nie szeroko rozumianej aktywności kościelnej wymienia się dzisiaj jako jedne z ważniejszych dzieł historycznych napisanych po *Vaticanum II* (m.in. *Geschichte des kirchlichen Lebens in den deutschsprachigen Ländern seit dem Ende des 18. Jahrhunderts*, t. I–VIII, Freiburg im B. 1991–2008 (szczególnie t. I serii: *Die Bistümer und ihre Pfarreien*, Freiburg im B. 1991); *Die Bistümer des Heiligen Römischen Reiches. Von ihren Anfängen bis zur Säkularisation. Ein historisches Lexikon*, Freiburg im B. 2004; *Die Bistümer der deutschsprachigen Länder. Von der Säkularisation bis zur Gegenwart. Ein historisches Lexikon*, Freiburg im B. 2005). W celu łatwiejszego sprostania temuż zadaniu zawieszono umowę pomiędzy Kurią Diecezjalną w Gliwicach a Wydziałem Teologicznym Uniwersytetu Opolskiego (czasokres prac obejmował lata 2015–2017). Strona kościelna przyjęła na siebie zobowiązanie sfinansowania przeprowadzonej przez Janusza Moczulskiego inwentaryzacji fotograficznej z zamiarem jej wykorzystania w przyszłej publikacji książkowej. W zamian za to instytucja kościelna otrzymywała naukowe opracowanie historii wszystkich parafii diecezji gliwickiej.

a) tytuł osiągnięcia naukowego

Parafie i kościoły diecezji gliwickiej, wyd. Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego UO, Opole 2017, ss. 308 + 168 (wkładki zawierające materiał ilustracyjny), ISBN 978-83-65860-01-9.

b) recenzje wydawnicze

Recenzje wydawnicze książki opracowali ks. dr hab. Tomasz Moskał, prof. KUL JP II i ks. dr hab. Henryk Olszar z Uniwersytetu Śląskiego. Obaj historycy pozytywnie ustosunkowali się do ukazującej się na rynku wydawniczej pozycji. Ks. Henryk Olszar pisze w swojej recenzji: „Praca ks. dra Piotra Góreckiego ma charakter pionierski i jest pokłosiem wspólnego projektu naukowego Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego i Kurii Diecezjalnej w Gliwicach. Warto podkreślić, że jest to pierwsze, tak wnikliwe i całościowe opracowanie dziejów parafii i kościołów położonych w granicach diecezji gliwickiej, erygowanej bullą Ojca Świętego Jana Pawła II *Totus Tuus Poloniae populus* 25 marca 1992 r. Ks. dr Piotr Górecki przewodził także grupie osób, która przygotowała jubileuszowe wydanie *Rocznika diecezji gliwickiej 2017* (ss. 988). W trakcie tworzenia tego projektu bp gliwicki Jan Kopiec prosił Autora o stworzenie historii każdej z parafii, która miałyby być metodologiczną syntezą małych monografii oraz w formie naukowej – zgodnie z górną przyjętym schematem – zaprezentować wiedzę o dziejących się wydarzeniach i procesach w Kościele lokalnym. W taki sposób materiał źródłowy, zebrany i opracowany z aptekarską dokładnością przez ks. dra Piotra Góreckiego, zrodził – moim zdaniem – pożyteczną i długo oczekiwaną w diecezji książkę: *Parafie i kościoły diecezji gliwickiej...* Zasługą ks. dra Piotra Góreckiego jest to, że każda ze 156 parafii diecezji gliwickiej ma swoją zrekonstruowaną przeszłość, z której wydobyl on bogate doświadczenia. W tym dziele użyteczna jest przede wszystkim dokumentacja źródłowa, wypracowana na pewno z wiodącą osobą duszpasterza, ustanawianego przez rządcę diecezji. Ta spuścizna archiwalna, zdeponowana obecnie w Archiwum Archidiecezji Gliwickiej i ulokowana w zbiorze 31 mb. akt, stanowi najcenniejsze i kompetentne oparcie dla przyglądania się wypełnianiu zadań w przeszłości przez konkretną parafię. Autor tworzył historie parafii od nowa, poddając je krytyce naukowej. W rozdziale poglądowym wskazał na dzieje tworzenia sieci parafialnej i dekanalnej, a także na proces tworzenia struktury materialnej parafii. To poprzez dzieje parafie potrafił uchwycić rzeczywistą kondycję Kościoła lokalnego w diecezji gliwickiej, a także przyglądać się możliwościom wypełniania pokładanych w nim

nadziei. Całość opracowania uzupełniają liczne zestawienia i indeksy, które pozwalają na sprawne zorientowanie się w tekście. Dodatkowo książkę zdobią dobrze wykonane zdjęcia uznanego w środowisku fotografa Janusza Moczulskiego”.

Ks. Tomasz Moskal w swojej recenzji pisze m.in.: „W celu jak najpełniejszego przedstawienia diecezji gliwickiej, jej wielopłaszczyznowego bogactwa historycznego i ukazania swobodnego „dzisiaj” z pewnymi planami na przyszłość, podjęta została w środowisku tamtejszych naukowców inicjatywa, mająca na celu zrealizowanie projektu badawczego o tytule: *Diecezja Gliwicka – Dziedzictwo i Misja*. Ponieważ działalność duszpasterska jest realizowana w istotnym stopniu na poziomie parafii, dlatego jako pierwsza powstała praca autorstwa ks. dra Piotra Góreckiego, zawierająca «pełny zarys historii kościołów lokalnych tworzących diecezję» (s. 13). Autor chcąc zrealizować podjęte zadanie, musiał zgłębić historie 156 wspólnot parafialnych, zgrupowanych w 18 dekanatach. Znajduje się w nich 190 kościołów (156 parafialnych, 17 filialnych, 17 innych, często zabytkowych) oraz 118 kaplic umiejscowionych w szpitalach, klasztorach, więzieniach lub domach rekolekcyjnych. Precyzując cel który mu przyświecał przy pisaniu pracy zaznaczył, że nie jest nim «ukazanie całego dziedzictwa diecezji: duchowego i duszpasterskiego» lecz «ukazanie dziedzictwa materialnego diecezji». Sporych rozmiarów zasób źródłowy oraz potrzeba stworzenia jak najbardziej zwięzłej syntezy zadecydowały o tym, aby publikacja opierała się właśnie na metodzie leksykograficznej. Ten zabieg metodologiczny pozwolił autorowi na syntetyczne, a przy tym nowe i przede wszystkim kompletne zaprezentowanie dziejów obiektów sakralnych w diecezji gliwickiej... Autor nie tylko opracował dzieje wspomnianych 156 okręgów. Ich opis poprzedzony został rozdziałem wprowadzającym, prezentującym parafie i kościoły obecnej diecezji gliwickiej na przestrzeni wieków i jej materialne dziedzictwo. Scharakteryzował w nim sieć parafialną i dekanalną w średniowieczu, przemiany w okresie nowożytnym i industrialnych zmian XIX-wiecznych, okres międzywojenny i parafie oraz świątynie powstałe po 1945 r. Przygotowanie tego tekstu pozwoliło autorowi z jednej strony uniknąć powtórzeń, z drugiej wprowadzić czytelnika w bogactwo dziejów terytoriów tworzących aktualnie diecezję gliwicką.

O ile zatem są publikacje, w których synteza i szczupłość opracowania idą w parze z obszernymi opisami i szczegółowymi informacjami, o tyle w odniesieniu do pracy autorstwa ks. Góreckiego mamy do czynienia z przemyślaną koncepcją prezentacji historii oraz konsekwencją w realizacji przyjętych założeń. Ponadto należy podkreślić, że opracowanie zostało napisane i przygotowane z uwzględnieniem wymogów stawianych dziełu naukowemu. Konkludując można stwierdzić, że praca ks. Piotra Góreckiego została napisana przez historyka

Kościola, który rzetelnie poznał warsztat naukowy i umiejętnie się nim posługuje. Nadto wykreowana przez niego metoda może być z powodzeniem zastosowana przy pisaniu analogicznych opracowań w pozostałych diecezjach”.

Pozycja książkowa, której wydanie zbiegło się z I Synodem Diecezji Gliwickiej, spotkała się również z życzliwym przyjęciem samych diecezjan. We wstępie do książki bp gliwicki Jan Kopiec pisze: „Historyków różnych specjalności interesowała zawsze, a może jeszcze bardziej dzisiaj, perspektywa dziejowa w odniesieniu do podstawowej komórki Kościoła – parafii. To poprzez parafie potrafimy uchwycić rzeczywistą kondycję Kościoła, a także przyglądać się jej możliwościom wypełniania pokładanych w niej nadziei. Zdajemy sobie sprawę z tego teologicznego zakotwiczenia, które w życiu codziennym przybiera kształt bardzo ściśle określonej wspólnoty. To ona musi uwzględniać terytorialny zakres przynależności do określonej świątyni, która staje się w każdym przypadku punktem odniesienia w szukaniu istoty własnej tożsamości, uosobionej w duszpasterzu i jego pomocnikach... Skoro więc bogactwem Kościoła Chrystusowego są żywotne parafie, przynaglającym postulatem stawało się już od wieków pochylenie się nad rekonstrukcją ich przeszłości, starając się wydobyć z niej bogate doświadczenia... W ten nurt wpisuje się prezentowane wydawnictwo ks. dra Piotra Góreckiego. Jego wysiłek okazał się przydatny, ponieważ powstało dzieło zawierające podstawowy materiał historyczny, do którego sięgać powinien każdy zainteresowany przeszłością pojedynczej parafii na tle szerokiej panoramy dziejowej. Już wstępna refleksja o formowaniu się sieci parafialnej na terenie naszej diecezji spełnia pożyteczną funkcję przewodnika do szczegółowych odniesień, tworzących każdą pojedynczą parafię. Trzon publikacji stanowi przegląd historycznych losów wszystkich 156 parafii, składających się na diecezję gliwicką w jej jubileuszowym momencie dziejów... Z pewnością niniejsza publikacja stanowić będzie kompetentny punkt wyjścia, by rozbudzić w sobie zachętę do pogłębiania i poszerzania wiedzy o własnej identyczności, która rozpoczęła się z chwilą pojawienia się pierwszych akcentów na przełomie pierwszego i drugiego tysiąclecia chrześcijańskiej ery w Europie Środkowej. Zachęcam do tego wysiłku”!

c) cel naukowy dzieła, uzyskane wyniki badań

Zaprezentowane dzieło stanowi syntezę materialnego dziedzictwa diecezji gliwickiej. Jest ono efektem finalnym pierwszego etapu realizowanego projektu badawczego, a jednocześnie stanowi pierwszą część zapoczątkowanej serii wydawniczej – Diecezja Gliwicka: Dziedzictwo i Misja. Celem niniejszej pozycji była synteza historii wszystkich Kościołów lokal-

nych tworzących diecezję wg jednej metody, będącej właściwym sobie leksykonem 156 parafii diecezji gliwickiej. Rozmiar przestrzeni badawczej siłą rzeczy nie mógł objąć ukazania całego dziedzictwa diecezji, także tego duchowego i duszpasterskiego. Dlatego ów cel skoncentrowano na ukazaniu materialnego dziedzictwa diecezji. Można je wskazać i syntetycznie scharakteryzować chociażby na podstawie rozwijającej się przez wieki sieci parafialnej i dekanalnej oraz dzięki prowadzonym przez wieki budowom obiektów sakralnych, będących owocem wiary ówczesnych mieszkańców.

Bazę źródłową dzieła stanowiła dokumentacja archiwalna wszystkich parafii diecezji gliwickiej przechowywana w Archiwum Kurii Diecezjalnej w Gliwicach w zespole akt lokalnych (*Acta localia*). Różny jest zasób jej proveniencji. W przypadku parafii należących przed 1992 r. do diecezji katowickiej najstarsze dokumenty, jakie przekazano do powstałej w 1922 r. Administracji Apostolskiej w Katowicach, pochodzą z dawnego Archiwum Wika-riatu Generalnego we Wrocławiu. W pozostałych przypadkach dokumentacja archiwalna rozpoczyna się od 1945 r., wzbogacona często kserokopiami starszych dokumentów, jakie w wyniku kwerendy przeprowadzonej w archiwach parafialnych odnaleziono i dołączono do akt kurialnych. Podstawowym źródłem badawczym były protokoły wizytacyjne parafii, akta budowy obiektów kościelnych i ich dokumentacja techniczna. Nieocenionym źródłem okazały się archiwalia przechowywane w archiwach parafialnych. Ze względu na surowe rygory wydawnicze zmuszony zostałem do skrótego i syntetycznego zastosowania aparatu krytycznego przypisów i wykazu bibliograficznego. Gdybym tego nie uczynił, zapis bibliograficzny znacznie przekroczyłby rozmiary samego dzieła, a przecież jego celem miała być synteza. Dla zobrazowania problemu wspomnę tylko, że zespół akt lokalnych liczy łącznie 216 teczek archiwalnych (31 mb. akt), a sporządzony spis wszystkich archiwaliów przechowywanych w parafiach przekracza 900 stron maszynopisu. Najnowsze informacje o każdej z parafii zgromadzono na podstawie przeprowadzonych w 2012 i 2016 r. statystyk, jakie wysłano do każdej z parafii. Również w tymże przypadku pominięto ich cytowanie, ponieważ zbiór ten przekracza 300 pojedynczych jednostek, zdeponowanych w archiwum kurialnym jako dokumentacja kategorii B. Informacje historyczne zweryfikowano na podstawie licznych opracowań poszczególnych parafii, których spis zamieszczono w bibliografii (łącznie 257 opracowań). Moim zamiarem nie było wykorzystanie wszystkich pozycji naukowych, które zbyt mocno zwiększyłyby rozmiary opracowania. Również i w tymże przypadku chodziło mi o ukazanie dotychczasowych osiągnięć dotyczących dziejów poszczególnych parafii diecezji gliwickiej albo też monografii obejmujących dzieje poszczególnych dekanatów.

W prezentowanej publikacji zgromadzono związane teksty prezentujące historię 156 parafii diecezji gliwickiej. Każdy tekst liczy ok. 3–4 tys. znaków. Na ich układ składają się informacje dotyczące początków istnienia miejscowości, pierwsze pisane wzmianki o parafii i budynkach sakralnych. Postarano się, aby w przypadku opisu poszczególnych świątyń nie zabrakło informacji dotyczących ich architektów, kierowników i patronów budowy oraz osób, które dokonały ich poświęcenia lub benedykcji. W tym przypadku zastosowano posoborową terminologię dotyczącą nazewnictwa czynności liturgicznych odnośnie do budynków sakralnych. W tekstach wskazano na najważniejsze wydarzenia z dziejów parafii, także z okresu najnowszego. Nie zapomniano uwypuklić wydarzeń czy też form duszpasterskich w sposób szczególnie specyfikujących daną parafię. Wspomniano ponadto o osobach szczególnie zasłużonych dla konkretnych wspólnot lokalnych lub z nich się wywodzących. Historie poszczególnych parafii podzielono na 18 rozdziałów, z których każdy poświęcony został parafiom poszczególnych dekanatów w porządku alfabetycznym.

Rozdziały poprzedza tekst wprowadzający poświęcony kształtowaniu się parafii i dekanatów dzisiejszej diecezji gliwickiej na przestrzeni wieków. Jego dyskurs porusza problematykę początków sieci parafialnej i dekanalnej w okresie średniowiecznym na terenie dzisiejszej diecezji gliwickiej. Ich kształtowanie się i rozwój zaburzyły wydarzenia reformacyjne w okresie nowożytnym, prowadzone w XVII w. wojny religijne oraz przejęcie Śląska przez Prusy. Kolejny burzliwy wzrost sieci parafialnej i budowy nowych obiektów sakralnych przypadł na okres przekształceń industrialnych na Górnym Śląsku w XIX i XX w. Również i tutaj wskazano na główne etapy dziejowe, inicjatywy poszczególnych wspólnot parafialnych oraz rządców rozległej diecezji wrocławskiej, a także instytucji kościelnych stymulujących proces rozwoju Kościoła lokalnego. Poruszono zagadnienia związane z funkcjonowaniem parafii w bolesnych okresach obu wojen światowych, faszyzmu i rzeczywistości powojennej, wrogo nastawionej do instytucji Kościoła. Niemniej to właśnie wtedy powstała większość parafii i świątyń, jakie obecnie służą wiernym. Całość wprowadzenia wieńczy refleksja dotycząca stanu diecezji gliwickiej w 25 rocznicę jej istnienia i przeżywanego przez Kościół lokalny wydarzenia synodu. Całość pracy uzupełniają wykazy chronologiczny i alfabetyczny parafii, indeks osób zawierający 990 nazwisk oraz bibliografia licząca łącznie 481 pozycji. Teksty ubogacają przepiękne zdjęcia kościołów i ich wnętrz autorstwa Janusza Moczulskiego z Katowic.

Na podstawie zaprezentowanych w sposób leksykograficzny faktów i wydarzeń można wysunąć wniosek, że proces powstawania parafii i budowy kościołów uwarunkowany był

wydarzeniami historii powszechnej, a rozwój sieci parafialnej przedstawiał się podobnie jak w innych częściach naszego kraju, a szczególnie na ziemi śląskiej. W tym przypadku potwierdzają się hipotezy lansowane przez niemieckich profesorów historii Alfa Lüdtkego i Mathiasa Niendorfa. Historycy ci dowodzili, że wydarzenia z historii lokalnej mają swoje odzwierciedlenia w wydarzeniach z historii powszechnej, a ich dogłębna analiza źródłowa może stanowić niejednokrotnie lepszą perspektywę zrozumienia mechanizmów przemian zachodzących w społeczeństwie (tzw. metoda mikrohistoryczna). Osobiście mam satysfakcję z tego, że dzięki niniejszej monografii liczne informacje historyczne, dotychczas nieprawdziwe lub legendarne, doczekały się zweryfikowania na podstawie dostępnych źródeł i jednoznacznego sprecyzowania. Niejednokrotnie fakty te dotyczyły datacji erygowania parafii lub też faktu i czasu poświęcenia konkretnego kościoła. Okazało się, że w dawnych publikacjach popularnonaukowych częściej sięgano do zapisu kronik parafialnych, aniżeli posiłkowano się lekturą źródeł napisanych w języku łacińskim lub też w niemieckim gotyku.

Praca dała także całą gamę szczegółowych wniosków. Trzeba powiedzieć, że początki powstawania parafii na terenie dzisiejszej diecezji gliwickiej datowane są dopiero na drugą połowę XII w., a ich niewielka liczba związana była z raczej peryferyjnym znaczeniem tych ziem. Niemniej do 1500 r. samodzielne parafie znajdowały się we wszystkich miastach i osadach targowych oraz w większych ośrodkach wiejskich (w sumie 43 parafie). Wydarzenia XVI w. przyniosły wielki kryzys Kościoła, który przezwyciężono procesem jego wielkiej odnowy. Odnowa ta na Śląsku natrafiła jednakże na trudności związane m.in. z burzliwym okresem wojen religijnych i postępującego zubożenia parafii. Do 1740 r. powstały tylko dwie nowe parafie, a kilka dotychczasowych kościołów parafialnych stało się kościołami filialnymi. W chwili zagarnięcia Śląska przez Prusy funkcjonowało na badanym terenie 39 parafii, co potwierdza żmudny proces odbudowy sieci parafialnej po okresie zawirowań reformacyjnych.

Pod koniec XVIII w., dzięki odkryciu węgla kamiennego, przybrał na sile proces uprzemysłowienia tego terenu i szybkiego przyrostu ludności. Wraz z budową nowych kościołów prowadzono działania mające na celu powstanie nowych placówek duszpasterskich. Procedury te musiały wcześniej uzyskać aprobatę władz pruskich, co powodowało długi proces ich ukonstytuowania (początkowo jako lokalia, później jako kuracja i wreszcie jako parafia). Do końca I wojny światowej erygowano 22 nowe parafie. W okresie międzywojennym w części diecezji katowickiej ustanowiono 9 nowych placówek duszpasterskich, chociaż nie każda z nich posiadała status samodzielnej parafii. W części, która do 1945 r. pozostawała

w granicach Niemiec, udało się zrealizować projekty budowy 15 dużych kościołów i 13 mniejszych świątyń. W taki sposób od 1919 do końca 1945 r. powstało w tejże części aż 35 nowych placówek duszpasterskich. W okresie powojennym do 1992 r. erygowano dalszych 38 parafii, a od czasu powołania do życia diecezji gliwickiej powstało 11 nowych parafii. Zapał budowlany ostatnich lat związany był z wolnościowym zrywem solidarnościowym i niewątpliwie stanowił owoc posoborowych przemian w Kościele powszechnym i aktywności laikatu. Przeprowadzone w ostatnich latach modernizacje i remonty zabytkowych kościołów niejednokrotnie wzbudzają zachwyt ich wiernych. Starsi diecezjanie mówią często, że „jeszcze nigdy ich kościoły nie były tak piękne jak obecnie”. Niniejsza pozycja naukowa nie potrafi jednak dać decydującej odpowiedzi na pytanie, czy istniejąca obecnie sieć parafialna diecezji gliwickiej osiągnęła swój efekt optymalny? Czy proces tworzenia parafii zapoczątkowany w pierwszej poł. XII w. szczęśliwie osiągnął już swój stan optymalny na początku XXI w.? Czas pokaże, czy będzie on podlegał dalszemu rozwojowi lub też regresji. Mądrość historii rejestruje wydarzenia minione i stara się unikać przepisywania gotowych recept na przyszłość, chociaż może pomóc w zrozumieniu mechanizmów tę przyszłość konstytuujących.

d) sposoby wykorzystania dzieła, dalsze plany badawcze

Efekty wykonanej pracy, które prezentuje monografia, na mocy wspomnianej wyżej dwustronnej umowy, zostaną wykorzystane w tworzeniu diecezjalnej strony internetowej. Skrócone teksty o dziejach poszczególnych parafii wykorzystane zostały w jubileuszowym wydaniu *Rocznika diecezji gliwickiej 2017*, z zaznaczeniem źródła ich pochodzenia. Planowane jest także wydanie przez poszczególne parafie okolicznościowych folderów. Nie ukrywam, że wydana publikacja wzbudziła duże ożywienie wśród wiernych i duchowieństwa. Trwają rozmowy nad sporządzeniem kilkunastu historii parafii w oparciu o zaprezentowaną w monografii historię, poszerzoną o wyniki kwerendy archiwalnej (m.in. Sadowa, Herbów i Zabrze – parafie św. Andrzeja i św. Kamila). O poszerzone wyniki badań zwrócili się do mnie pracownicy miejskich muzeów, a także miejskich i gminnych ośrodków kultury. Pierwsze prelekcje na temat materialnego dziedzictwa diecezji gliwickiej miały miejsce we wrześniu 2017 r. w czasie XV Dni Dziedzictwa Kulturowego organizowanych przez Urząd Miasta Gliwice i Muzeum w Gliwicach.

Z pewnością wiele informacji i cennych danych nie zostało zamieszczonych w niniejszej pozycji. Nadal toczą się dzieje diecezji i każdej z parafii ją tworzących. Obecnie trwają prace

nad przygotowaniem pełnego zestawienia *Źródeł do dziejów diecezji gliwickiej*. Z pewnością pochylić się trzeba także nad dziejami posługi duszpasterskiej na terenie dzisiejszej diecezji. W dalszej przyszłości planowane jest wydanie monografii pod roboczym tytułem: *Historia diecezji gliwickiej*, w której zaprezentowany zostanie proces tworzenia struktur instytucjonalnych i administracyjnych młodej diecezji.

5. Pozostałe osiągnięcia naukowo-badawcze

Pozostały dorobek pisarski stanowią monografie, redakcje książek, artykuły naukowe i popularno-naukowe, których zaprezentowany spis liczy łącznie 139 pozycji (Zob. załącznik nr 3). Na zestaw ten składa się 6 autorskich monografii książkowych oraz 8 dalszych pozycji książkowych, których jestem redaktorem (w przypadku 6 pozycji książkowych) lub współredaktorem (w pozostałych dwóch przypadkach). Spośród licznych artykułów naukowych 12 z nich ukazało się na łamach punktowanych czasopism naukowych: „Kościół w Polsce. Dzieje i kultura”, „Roczniki Historii Kościoła”, „Roczniki Teologiczne”, „Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne”, „Studia Teologiczno-Historyczne Śląska Opolskiego” i „Bibliotheca Nostra. Śląski Kwartalnik Naukowy”. 31 tekstów zostało opublikowanych jako rozdziały książek lub też w kilku przypadkach jako artykuły wprowadzające do zbiorowych monografii. Kolejnych 9 pozycji bibliograficznych stanowią artykuły recenzyjne, zamieszczone w większości w czasopismach punktowanych (6 artykułów). Ich tekst dochodzi niejednokrotnie do rozmiarów 1/2 arkusza wydawniczego. Uczestnicząc niejednokrotnie w redakcjach czasopism naukowych (szczególnie muzealnych), które pretendują do tego, aby znaleźć się w gronie czasopism punktowanych, również i w nich regularnie publikuję artykuły naukowe. W latach 2007–2017 opublikowałem 15 takich artykułów naukowych zamieszczonych w periodykach: „Przegląd Piśmiennictwa Teologicznego”, „Annales Collegii Nobilium Opolienses” i „Kroniki Miasta Zabrze”. Na potrzeby diecezjalnego biuletynu urzędowego „Wiadomości Diecezji Gliwickiej” przygotowałem kilkanaście tekstów dotyczących aktualnych wydarzeń z życia Kościoła powszechnego i lokalnego. Od 2011 r. przygotowuję biogramy duchownych, głównie w oparciu o źródła przechowywane w zespole akt personalnych Archiwum Kurii Diecezjalnej w Gliwicach. Dotychczas ukazało się 26 takich biogramów w formie mniejszych artykułów naukowych (1/4 lub 1/2 arkusza wydawniczego) oraz 3 teksty biograficzne opublikowane w języku niemieckim w czasopiśmie „Schlesien in Kirche und Welt”. Całość opublikowanych prac uzupełniają 3 popularnonaukowe edycje książkowe dotyczące

dziejów konkretnych Kościołów lokalnych, 15 artykułów popularnonaukowych, 9 sprawozdań (w tym 4 opublikowane w języku niemieckim 1 modlitewnik) i 1 śpiewnik wydany na potrzeby pracy duszpasterskiej. Teksty w języku polskim ukazywały się m.in. w czasopiśmie „Indeks. Pismo Uniwersytetu Opolskiego” oraz w „Gościu Niedzielnym”, zaś teksty w języku niemieckim w czasopiśmie „Schlesien in Kirche und Welt” i „Wochenblatt.pl. Zeitung der Deutschen in Polen”.

Ze względu na specyfikację przedmiotową dotychczasowy dorobek naukowy dotyczy kilku ważnych obszarów badawczych. Zagadnienia dotyczące dziejów Kościoła powszechnego związane są głównie z badaniami prowadzonymi w opolskim środowisku teologów i organizowanymi tamże, bądź też we współpracy z zagranicznymi ośrodkami naukowymi konferencjami naukowymi. Obszerne artykuły naukowe poświęciłem m.in. bolesnemu okresowi reformacji, kontrreformacji i oczekiwanej reformie Kościoła katolickiego (*Reformacja – jutrzienka długo oczekiwanej odnowy Kościoła, bolesne dziedzictwo rozłamu. Zarys genezy XVI-wiecznego sporu religijnego*, 2017), jak też innym trudnym wydarzeniom, jakie dotykały Kościół przez wieki („*Strach ma wielkie oczy*”. *O koniecznym dialogu w katechezie na temat trudnych kart historii Kościoła*, 2008). We współpracy z Papieskim Komitetem Nauk Historycznych zorganizowane zostały konferencje naukowe dotyczące papieży Piusa X i Piusa XI (*Pius X z rodu Krawców?*, 2015; artykuł: *Achille Ratti nel ruolo di alto commissario della Chiesa per il territorio sottoposto a plebiscito in Alta Slesia* ukaże się niebawem w naukowym periodyku tejże instytucji). Na opublikowanie czeka także tekst pokonferencyjny dotyczący ikonoklazmu i II Soboru Nicejskiego (*Ikonoklazm – spór religijny czy polityczny? Leona III idea obrony czystości wiary i uniformizacji państwa*).

Spośród licznych prac dotyczących dziejów Kościoła w Polsce warto wspomnieć o artykułach dotyczących chrztu Mieszka I i skutków jego decyzji na rozwój chrześcijaństwa w Polsce w późniejszych wiekach (*Konsekwencje przyjęcia chrześcijaństwa dla państwa Mieszka I: głos w jubileuszowej dyskusji*, 2016; *Chrzest Mieszka w 966 roku. Ewolucja naukowych teorii na podstawie odkryć archeologicznych*, 2017). Sporych rozmiarów artykuł poświęciłem osobie ks. Jana Długosza i pozostawionym przez niego dziełom historycznym (*Spuścizna literacka Jana Długosza*, 2015). O trudnym procesie pojednania polsko-niemieckiego wypowiadałem się w Erfurcie na jednej z konferencji naukowych, a opracowany tekst zamieszczony został w 41. tomie Erfurter Theologische Schriften (*Die Rezeption der Briefe von 1965 in der polnischen Presse. Der lange Weg zur Aussöhnung*, 2017; por. *Ein Leben für*

die Versöhnung, 2015; „Przebaczamy i prosimy o przebaczenie”. *Polsko-niemiecki dwugłos w 50. rocznicę wymiany listów biskupów*, 2015).

Dziejom Kościoła na Śląsku poświęciłem najwięcej prac. Są one efektem badań naukowych i licznych kwerend w śląskich archiwach kościelnych i państwowych. Do szczególnych prac zaliczam artykuły przeglądowe dotyczące wpływu Kościoła katolickiego na Śląsku na jego dzieje (*Wpływ Kościoła katolickiego na dzieje i rozwój Śląska. Przyczynek do dyskusji nad rolą chrześcijaństwa w historii Śląska*, 2013), a także prezentujący górnośląskie grono historyków Kościoła (*Górnośląskie grono historyków Kościoła i ich dorobek historiograficzny*, 2015). Okresom I i II wojny światowej na Śląsku przyglądałem się pod kątem zarządzeń zwierzchnich organów kościelnych oraz tekstów ukazujących się w katolickiej prasie (*Obraz I wojny światowej w zarządzeniach i informacjach Księżęco-Biskupiego Wikariatu Generalnego we Wrocławiu (1914–1918)*, 2015; *Duszpasterstwo w archidiecezji wrocławskiej w czasie II wojny światowej (wybrane przykłady aktywności duszpasterskiej)*, 2015; *Tragedia górnośląska w miejscowościach podopolskich – 1945*, 2015; *Tragedia styczniowa. Na Śląsku koniec wojny był jej początkiem*, 2015). Efekty moich badań potwierdziły znaczącą rolę duchowieństwa broniących wiernych przed bolesnymi skutkami nazizmu i okrucieństw wojny.

W gronie szczegółowych opracowań są prace poświęcone historii poszczególnych dekanatów bądź też wybranych parafii (*Stanica. Dzieje parafii, historia osady*, 2008; *Archiprezbiterat toszecki w latach 1618–1740. Kościelne dzieje Toszka, Pyskowic i okolic w czasach reformy Kościoła katolickiego na Śląsku*, 2009; *Historia kościoła i parafii św. Wojciecha w Zabrze*, 2011; *110 lat kościoła św. Anny w Zabrze. Historia budowy świątyni i powstania parafii*, 2011; *Historia parafii św. Franciszka w Zabrze*, 2013; *Historia parafii Wszystkich Świętych od początków do 1884 r.*, 2013; *Geneza kuracji Najświętszego Serca Pana Jezusa w gliwickiej dzielnicy hutniczej*, 2015; *Franciszkańska kuracja Serca Pana Jezusa w Gliwicach w latach 1925–1945*, 2016). W związku z prowadzonymi pracami konserwatorskimi w kościołach diecezji gliwickiej uczestniczyłem w nich niejednokrotnie jako doradca lub tłumacz tekstów archiwalnych. Opublikowane teksty porządkowały niejednokrotnie wiedzę, jaką uzyskiwano w trakcie tychże prac (*Przebudowy i remonty w sanktuarium Matki Boskiej Lubeckiej. Kilka uwag w związku z odkryciem późnośredniowiecznych fresków w prezbiterium kościoła*, 2011; *Cudowna legenda o powstaniu kościoła Trójcy Świętej w Koszęcinie w 1564 r. i jego restauracji w 1722 r.*, 2011, *Pożar kościoła w Rudach i jego powojenna odbudowa*, 2014). Liczne prace poświęciłem wybranym postaciom Kościoła na Śląsku: świętym lub też jego duszpasterzom (*Bł. Maria Luiza Merkert – śląska patronka miłosierdzia chrześcijańskie-*

go, 2009; Ks. *Konstanty Damrot (1841–1895) – portret liryka górnośląskiego*, 2009; *Pastor Bonus. Ks. Ryszard Salańczyk (1927–2007)*, 2011; *Święci są wśród nas. Wybrane biografie niekanonizowanych zabrzańskich świętych*, 2012; „*Wielki – mały człowiek*”. Ks. *Heinrich Neumann (1844–1909)*, 2012; *Duszpasterze parafii Narodzenia św. Jana Chrzciciela w Kamieńcu (1629–2001)*, 2013; Ks. *Oskar Golombek (1898–1972) – duszpasterz w niemiecko-polskim Zabrze*, 2014; Ks. *Johannes Chrzęszcz (1857–1928) – duszpasterz, człowiek nauki i pióra, badacz śląskich dziejów*, 2015; *Życie i posługa biskupa Franciszka Jopa. W 40. rocznicę śmierci pasterza diecezji opolskiej*, 2016).

Na potrzeby ożywienia kultu maryjnego i wskrzeszenia zlikwidowanego w XIX w. ruchu pielgrzymkowego do sanktuarium Matki Boskiej Pokornej w Rudach opublikowana została książka dotycząca dziedzictwa byłego opactwa cysterskiego (*Cysterskie dziedzictwo rudzkiego sanktuarium*, 2009, 2012²). Pozycja ta ukazywała się dwukrotnie, a jej nakład przekroczył 2000 egzemplarzy. Obecnie trwają konsultacje dotyczące jej już trzeciej edycji. Wielkim sukcesem zakończyły się prace związane z wydaniem monografii dotyczących poszczególnych dzielnic miast górnośląskich (*Osiem wieków Ostropy. Przeszłość osady, historia parafii, czasy obecne*, 2007; *Nasze Biskupice*, 2014; *Łabędy. Dzieje miejscowości i parafii*, 2017). O pracach tych rozpisywała się okoliczna prasa, nagłaśniały lokalne rozgłośnie telewizyjne i radiowe. Biorąc udział w redakcjach tychże dzieł pośredniczyłem w przekazywaniu darmowych egzemplarzy do licznych instytucji kulturalno-oświatowych.

Dysponując bogatym warsztatem studiów z archiwistyki podejmuję się także dzieła krytycznego wydawania tekstów łacińskich i niemieckich (napisanych w tzw. gotyku) i ich tłumaczenia. W moim dorobku są tłumaczenia starych dyplomów średniowiecznych (*Dokument biskupa Przeclawa z Pogorzeli z 1354 r. dla parafii św. Andrzeja w Zabrze*, 2012; *Tak to się zaczęło. Dokument księżnej Violi z 1243 r. i początek pisanej historii Biskupic*, 2014), XX-wiecznych kronik parafialnych (*Kronika parafii św. Jerzego w Łabędach (fragmenty)*, 2017), ale i także soborowych przemówień pierwszego biskupa opolskiego Franciszka Jopa (*Postulaty biskupa Franciszka Jopa, przedstawione w czasie Vaticanum II (wygłoszone na auli soborowej bądź też przesłane w formie pisemnej)*, 2016). Dzielę się także w szerszych kręgach naukowych doświadczeniami z mojej pracy archiwalnej, pisząc chociażby o specyfice zasobów archiwalnych: ich gromadzeniu, przechowywaniu i udostępnianiu (*Geschriebene Zeugnisse der christlichen Geschichte*, 2014; *Archiwum Kurii Diecezjalnej w Gliwicach – stan obecny, zadania na przyszłość*, 2016). Wydawanym opolskim rocznikom diecezjalnym poświęciłem jeden z artykułów przeglądowych (*Opolskie roczniki diecezjalne 1947–2010*,

Opolski

2014). Byłem także redaktorem jubileuszowej pozycji książkowej, będącej zbiorem homilii i kazań bpa Gerarda Kusza (G. Kusz, *Królestwo Boże w świecie „bezkrólewia”*. *Wybrane homilie i kazania. Księga wydana z okazji 50. rocznicy święceń kapłańskich*, 2012) oraz wydanych w formie książkowej listów zaangażowanej w krakowski ruch Apostolstwa Modlitwy Magdaleny Śliwiok, które pisała do swojej rodzonej siostry przez 52 lata (*Listy do s. Zyty. Rozmyślenia o życiu wewnętrznym, Apostolstwie Modlitwy i pielgrzymkach toszeckiej parafii*, 2015).

Dorobek pisarski uzupełniają recenzje wydawnicze, jakie wykonuję dla czasopism naukowych: „Śląskich Studiów Teologiczno-Historycznych”, „Roczników Teologicznych” i „Świdnickich Studiów Teologicznych” (w sumie ponad 20 artykułów). Napisałem także 5 recenzji wydawniczych dla książek, które z reguły ukazywały się pod patronatem katowickiego oddziału Instytutu Pamięi Narodowej.

6. Popularyzacja nauki, uzyskane nagrody

O osiągnięciach naukowych decydują nieustannie poszerzana wiedza i doświadczenie, o jakie wciąż się wzbogacamy dzięki naszym starszym kolegom i kontaktom z szerokim kręgiem profesorów. Służą temu niewątpliwie wszelkiego rodzaju szkolenia, udziały w projektach badawczych czy konferencjach naukowych. Trudno mi zliczyć udział we wszystkich konferencjach naukowych. W prowadzonej przeze mnie ewidencji mogę sobie jedynie przypomnieć, że jako osoba „zgłoszona do udziału w konferencji” uczestniczyłem w 9 konferencjach o randze międzynarodowej, 8 konferencjach o charakterze ogólnokrajowym i w 5 konferencjach o charakterze regionalnym (w sumie 22 konferencje). Mogę także wymienić dalsze konferencje naukowe, w których wygłosiłem prelekcję lub odczyt naukowy: 4 o charakterze międzynarodowym, 11 o randze ogólnokrajowej i 8 o randze regionalnej (w sumie 23 konferencje). Jako adiunkt WT UO zorganizowałem 3 konferencje o charakterze międzynarodowym, 2 o randze ogólnokrajowej i 1 konferencję o charakterze regionalnym. W przypadku 1 konferencji międzynarodowej byłem jej współorganizatorem. W załączniku nr 4 wymieniłem łącznie 52 konferencje naukowe, podając ich specyfikę oraz charakter mego w nich uczestnictwa. Konferencje, w których biorę udział regularnie, to m.in.: międzynarodowa konferencja naukowa z cyklu Kultura Europy Środkowej, organizowana przez PAN (od 2007 r.) oraz coroczne spotkanie profesorów i wykładowców historii Kościoła, organizowane każdego roku w innym ośrodku naukowym na terenie kraju (od 2008 r.). Będąc od 2011 r. wiceprze-

wodniczącym Rady Programowej Muzeum Miejskiego w Zabrze, każdego roku uczestniczę i współprowadzę konferencję naukową tejże instytucji. Z każdym rokiem wzrasta ranga tychże konferencji, aspirując do konferencji o randze ogólnokrajowej.

Moją wiedzą historyczną dzielę się ze słuchaczami w czasie okolicznościowych odczytów organizowanych w instytucjach edukacyjno-kulturalnych. Wspomnę tutaj chociażby o cyklu odczytów organizowanych w Domu Współpracy Polsko-Niemieckiej w Gliwicach, Muzeum Miejskim w Zabrze, Muzeum w Gliwicach, Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Opolu, Centralnej Bibliotece Polsko-Niemieckiej Caritas im. Josepha von Eichendorffa w Opolu. Czynnie wspieram działania corocznych Dni Dziedzictwa Kulturowego organizowanych przez Urząd Miasta Gliwice, Urząd Miasta Pyskowice, Urząd Miasta Toszek, Muzeum Miejskie w Gliwicach i Archiwum Państwowe w Katowicach. W porozumieniu z wymienionymi wyżej organami współorganizowałem i prowadziłem w 2017 r. cykl odczytów z okazji: Roku ks. Johanna Chrząszcza (1857–1928), których finałem będzie ogólnokrajowa konferencja naukowa w kwietniu 2018 r. W czasie kwietniowego spotkania w Toszku (w 2017 r.) uhonorowany zostałem przez Burmistrza Miasta Toszek srebrnym medalem ks. Johanna Chrząszcza za zasługi na rzecz propagowania wiedzy o lokalnych społecznościach, a także odznaczony zostałem brązowym medalem ks. Johanna Chrząszcza, nadanym mi przez radnych Sejmiku Województwa Śląskiego za propagowanie wiedzy historycznej i szerzenie edukacji regionalnej.

Od 2006 r. należę do Stowarzyszenia Archiwistów Kościelnych, z którego w 2014 r. wyodrębniło się Stowarzyszenie Dyrektorów Archiwów Diecezjalnych, organizujące każdego roku okolicznościowe forum. Jako koordynator Biblioteki Teologicznej w Gliwicach jestem członkiem Federacji Bibliotek Kościelnych „Fides”. W miarę możliwości zasiadam w organizowanych przez placówki oświatowe *jury*, bądź też w komisjach konkursowych o charakterze edukacyjno-regionalnych, m.in. w międzywojewódzkim konkursie plastycznym: Ratowanie Zabytków Naszej Małej Ojczyzny, organizowanym przez ZSO nr 12 w Gliwicach. Prasa lokalna z uznaniem komentowała cykl wykładów na temat historii Śląska w XX w. oraz jubileuszu 1050-lecia chrztu Polski, jakie miały miejsce w kilku zabrzańskich szkołach. Chętnie przyjmuję zaproszenia katowickiego oddziału Klubu Inteligencji Katolickiej, organizując dla jego członków okolicznościowe odczyty, często na temat przeżywanych w naszym kraju rocznic. Często udzielam wywiadów w regionalnych rozgłoszeniach: Radia Plus, Radia DOXA i Radia Silesia. Wielokrotnie udzielałem wywiadów lub też komentowałem wydarzenia z historii na srebrnym ekranie (TVP 3 Katowice, GTV Zabrze, TVT Rybnik). Z zabrzańskim od-

działem telewizji regionalnej zrealizowałem kilka dłuższych felietonów historycznych na temat sakralnych zabytków Górnego Śląska. Jako pracownik Archiwum Kurii Diecezjalnej w Gliwicach koordynowałem przekaz archiwaliów, które prezentowano na okolicznościowych wystawach muzealnych, m.in.: *Sursum corda*. Jan Paweł II w obiektywie i wspomnieniach Ślązaków i Zagłębiaków – w 5. rocznicę śmierci (Bytom, 7 maja – 1 września 2010 r.); Wystawa czasowa Muzeum Miejskiego w Tarnowskich Górach o Janie Pawle II (wiosna – lato 2011 r.), Wystawa czasowa Muzeum Miejskiego w Gliwicach poświęcona wizycie apostołskiej Jana Pawła II w 1999 r. (30 kwietnia – 31 sierpnia 2011 r.).

Moją pasją jest przekazywanie wiedzy o historii lokalnych społeczności szerszemu kręgowi słuchaczy. Od 2008 r., we współpracy z Konsulatem RFN w Opolu, Towarzystwem Społeczno-Kulturalnym Niemców Województwa Śląskiego w Raciborzu, Urzędem Miasta Toszek i Domem Współpracy Polsko-Niemieckiej w Gliwicach, współorganizuję objazdy popularno-naukowe po ziemi toszeckiej i okolicach. W spotkaniach tych uczestniczy każdego roku średnio 100 rowerzystów i 60 osób starszych, dla których zorganizowany jest autokar. Objazdy te cieszą się wielką popularnością wśród mieszkańców ziemi gliwickiej, toszeckiej i strzeleckiej, i tylko wymogi organizacyjne uniemożliwiają nam zwiększenie ich liczby. Kilkakrotnie objazdy takie trzeba było powtarzać (m.in. Szlakiem kościołów drewnianych na Górnym Śląsku, Szlakiem kuźnic na ziemi strzeleckiej, Szlakiem zamków i pałaców ziemi toszeckiej, Szlakiem XVIII-wiecznych manufaktur itp.). W sumie od 2008 r. odbyło się 13 takich objazdów naukowych. Liczbę tę powiększa współorganizowanie z biurami podróży wycieczek i pielgrzymek w kraju i za granicą, w których biorę udział jako przewodnik turystyczny. Nie ukrywam, że prowadzone wówczas lekcje historyczne na długie miesiące zapadają w pamięci uczestniczących, ale także i samego głoszącego. Dwukrotnie organizowałem wymianę młodzieży polsko-niemieckiej (w 2011 i 2016 r.), której patronowały instytucje kościelne, przy finansowej pomocy krakowskiego oddziału Polsko-Niemieckiej Współpracy Młodzieży (*Deutsch-Polnisches Jugendwerk*). Będąc rezydentem przy zabrzańskim parafii św. Andrzeja zależało mi na zintensyfikowaniu działań prospołecznych i proedukacyjnych. W tym celu w 2008 r. powstała Fundacja „Andrzej” na rzecz Parafii św. Andrzeja w Zabrze. Fundacja wspiera organizowanie każdego roku wyjazdów popularno-naukowych promujących turystykę rowerową i autokarową (przy dofinansowaniu Urzędu Miejskiego w Zabrzu) oraz działania funkcjonującej do 2014 r. Świetlicy Środowiskowej „Andrzejka”. Nie ukrywam, że działania te były dla mnie ważnym polem w działaniach prospołecznych. To dzięki tymże działaniom udało się założyć w parafii grupę seniorów uczestniczących w spotkaniach Uniwersytetu

Trzeciego Wieku (od 2007 r.). Moja praca na rzecz dzieci z rodzin ubogich uhonorowana została nagrodą „Kropla Tęczy”, jaką w 2010 r. otrzymałem od kapituły, którą tworzą pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie i Urzędu Miejskiego w Zabrzu. Cenię sobie to wyróżnienie szczególnie, bowiem jest ono przyznawane instytucjom lub osobom działającym bezinteresownie na rzecz dzieci, a laureatów wybierają w większości najmłodszy podopieczni świetlic środowiskowych.

ks. Piotr Górecki

Opole, 8 stycznia 2018 r.

